

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 183/2024 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- osastopäällikkö Jari Sinkari, ulkoministeriö
- vastuuvirkamies Saara Harju, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan sopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Sopimus on allekirjoitettu Brysselissä joulukuussa 2022.

Thaimaan kanssa tehty sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimuksen tavoitteena on syventää EU:n ja Thaimaan yhteistyötä laaja-alaisesti, ja se muodostaa kehyksen alakohtaisille sopimuksille ja yhteistyölle. Sopimus kattaa kaikki olemassa olevat yhteistyön alat ja avaa mahdollisuuksia yhteistyöhön uusilla aloilla. Keskeisiä poliittisia kysymyksiä ja useita sektorikohtaisia yhteistyöaloja käsitellään sopimuksessa varsin yleisellä tasolla. Poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön lisäksi sopimus pitää sisällään yhteistyön alueellisten ja globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Sopimuksessa korostuvat kantojen koordinointi ja tiedonvaihto kansainvälisillä foorumeilla. Demokratiaan, oikeusvaltioon, ihmisoikeuksiin ja muuhun yhteiseen arvopohjaan nojaavien toimintatapojen kehittäminen sekä näiden arvojen edistäminen ovat sopimuksen läpileikkaavia teemoja.

Valiokunnan mietintö UaVM 16/2024 vp

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona jälkimmäinen osapuoli on ilmoittanut toiselle osapuolelle tätä varten tarvittavien sisäisten oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan sopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

(2) EU:n ja Thaimaan sopimussuhde perustuu tällä hetkellä vuonna 1980 tehtyyn Euroopan yhteisön ja ASEAN-järjestön yhteistyösopimukseen. Sopimus on vanhentunut ja riittämätön pohja nykymuotoiselle yhteistyölle EU:n ja Thaimaan välillä. EU:n ja sen jäsenvaltioiden useiden maiden kanssa tekemät uudet kumppanuus- ja yhteistyösopimukset ovat laaja-alaisia, ja niiden on tarkoitus vastata nykypäivän haasteisiin. Thaimaan kanssa tällaisia teemoja ovat muun muassa turvallisuutta, siirtolaisuutta, sisäasioita sekä ihmisoikeuksia koskevat kysymykset. Uudella sopimuksella korvataan aiempi Euroopan yhteisön ja ASEAN-järjestön välisen sopimuksen muodostama oikeudellinen kehys. EU:lla on vastaavanlainen sopimus viiden muun ASEAN-maan kanssa, joita ovat Indonesia, Filippiinit, Vietnam, Singapore ja Malesia.

(3) Ulkoasiainvaliokunta pitää kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen aikaansaamista Thaimaan kanssa myönteisenä ja tärkeänä asiana huomioiden Thaimaan merkittävyys EU:n keskeisenä kumppanina Kaakkois-Aasiassa. Thaimaalla on myös EU:n ja sen jäsenvaltioiden kanssa yhteisiä tavoitteita muun muassa monenkeskisen kansainvälisen yhteistyön ja vapaan kaupan suhteen.

(4) Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että EU neuvottelee parhaillaan vapaakauppasopimusta Thaimaan kanssa. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus tukee tätä kirjauksillaan EU:n ja Thaimaan välisen kaupan lisäämisestä, kaupan edellytysten ja monenkeskisen kauppajärjestelmän vahvistamisesta sekä muun muassa hyvää hallintoa, verotusta ja rahoitusvalvontaa koskevasta yhteistyöstä. Valiokunta toteaa, että kestävien elintarvikejärjestelmien ja eläinten kohtelun ja ympäristökysymysten edistäminen ovat tärkeä osa kauppaan liittyvää vuoropuhelua, joka sopimuksen myötä EU:n ja Thaimaan välillä tiivistyy.

(5) EU:n ja Thaimaan välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus luo puitteet laaja-alaiselle yhteistyölle. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen kirjausten mukaisesti sopimuksen tarkoituksena on edesauttaa yhteistyötä yhteisten arvojen, kuten ihmisoikeuksien sekä kansainvälisen vakauden, oikeuden ja turvallisuuden, edistämiseksi. On myös tärkeää, että osapuolet vahvistavat sitoutuvansa edistämään ja noudattamaan kansainvälisesti tunnustettujen työelämän ja sosiaalisten perusnormien periaatteita.

(6) Valiokunta huomauttaa tässä yhteydessä, että EU:n päätös saattaa loppuun neuvottelut kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta ja avata neuvottelut vapaakauppasopimuksesta ei ole

Valiokunnan mietintö UaVM 16/2024 vp

osoitus siitä, että Thaimaan ihmisoikeustilanne olisi ongelmaton. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä sitä, että sopimusten kautta voidaan Thaimaan kanssa käydä dialogia ja vaikuttaa EU:n kannalta tärkeisiin aiheisiin, kuten ihmisoikeuksien toteutumiseen. Tällä hetkellä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen on ratifioinut 14 EU-maata, Ruotsi ja Tanska mukaan lukien. Thaimaa on myös ihmisoikeusneuvoston jäsen kaudella 2025—2027, ja myös Suomi tuki maan jäsenyyttä.

(7) Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 183/2024 vp tarkoitetun kumppanuussopimuksen (siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen toimivaltaan).

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 183/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 13.12.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Tytti Tuppurainen sd
varajäsen Timo Harakka sd
varajäsen Ville Skinnari sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Savola